

כד:

עושין פסין פרק שני עירובין

מסורת הש"ס

עין משפט
גור מצוה

לה א ב מ ח"י פט"ו מ"ג
שכ היו עושי' א"ח
ש"ג ש"ג פ"ק א'
ל ג ד מ"י פט"ו מ"ג
שכ הלכה א:

רבינו חננאל

ואפי' ש' בעומק של
מי' יותר מבית סאתים
מוחר, טורי דהוה אכריא
דפירי. פי' יתן שיעשה
אדם בחצרו כרי של
פירות עוף ועולה גובה
מן הקרקע של חצר
יהי מבית סאתים. והיא
רחבה דהוה כפום גהרא.
על שם הנדר, וכן
[מ]סכתא דרחבה דרבי' ורבי'
האי. חד גיסא פתוח
לפתא, וחד גיסא פתוח
לשביל של כרמים, ושביל
פתוח לגורא דנהרא, אמר
אביי ורבא נעביד, נעביד
ליה מחיצה אגורא דנהרא,
גורא היא כפר מחיצה,
ואין עושין מחיצה על
גבי מחיצה. נעביד צורת
הפתח אפוסא, ושביל
של אפוסא אהו גמלי
שריין ליה. אלא נעביד
ליה אפוסא דשביל של
כרמים וכו'. ודחאו רבא
ואסקה רבא נעביד ליה
בדן כרמים, ודחוי תמא,
מינו דמהני האי ליה
לפתא. מליגי בה רב אחא
ורבנא דאמר וחד שרי.

לא אמרן אלא שאין בעומקו יותר מבית סאתים. פי' שאין בעומקו עשרה בית סאתים וזאת כרבי שמעון דקיימא לן כוותיה דרבנן אפילו בית סאתים אסור כדאמרין לגיל ומיירי כגון דהוי מיעוט מים העמוקים ו' דאי הוה רובא הנין שאין עמוקין עשרה הו מיעוט ובעלים לגבי רוב ואסור כדאמרין לעיל ור"י מפרש לפילו רוב מים עמוקין נמי שרו כיון דליכא אלא בית סאתים בין עמוקים ובין שאינם עמוקים לא חשיבי כרעים וכו' אלא דמו לנטעים דדמו לגור ומיהו ביתר מבית סאתים אסור שאין דרך שמה מליאה מים לעשות יותר מבית סאתים ושמי' כרעים אע"ג דגבי גור אפי' רבי יהודה לא אסר ביתר מבית סאתים עמוקים אמרו אלא דווקא כפסין כדקאמר לעיל (דף י"ז.) וזו מליאה ולא פסין היינו דווקא כגור הממוקן הלאכחו אכל שמה לא:

ההיא רחבה דהוה כפום גהרא דחד גיסא פתוח אפוסא וחד גיסא פתוח לשביל. פירש הקונטרס דרמנה זו כרמלית והיא אוקרת המניו ואע"פ שבראשו האחד היא לו זורת הפתח או היא סמוס וגם את השביל שהיו לו שלש מחילות גדולא דנהרא מחילה מעליה היא ואף ע"ג דלרמנה היו גפוסין כדמוכח סקוילא לא מהניא לגמרי ולשביל משום דגורא מפתח ושהו מנפטיס נידון משום לחי דכיון דלא מהני לגמרי ולשביל פירש הקונטרס דלית דקאמרין כפסון דמהני לחי לשביל ואי אין חטים וחצירות פתוחים לתוכו לא הוה משהני לגמרי וכן חזר בו רש"י ממה שפירש בפ"ק (דף י"ז.) דלרמנה דהתם לית בה דירוקין:

לעביד מחיצה אגורא דנהרא. וניהוי שביל כמוסף על הרחבה ומהיה שביל ורחבה חד ומהיה הך מחילה כאלו עבדין לה ברחבה ונראה דהיה שם רוחב יותר מעשר ולכן על ידי המחילה נחשב מוקף לדירה דאי בעשר בלאו הכי הו סמוס ועומד אפילו אם היה פרוץ במלואו לנהרא היה די בלאו משאו אלא היה יותר מעשר ולכן לא היה מהני אפי' זורת הפתח לרב: אין עושין מחיצה על גבי מחיצה. וא"ת הא אמרי' לקמן (דף כ"ה.) שאם עשה מחילה ע"ג התל הועיל שבאחר מחילות העלויות הוא דר וי"ל שהיה שם תל גבוה עשר מן השביל ולפי זה אחי שפיר הא דלא חיישין שמה יעלה הנהר שרעון אפילו אם לא נחלק בין ים לשאר נהרות ומהו יעשו מחילות ברחוק ד' טפחים דאמר לקמן דמועיל וי"ל דלא רצו לקצר השביל:

לעביד צורת הפתח אפוסא דשביל. פירש רש"י דפתוח לרמנה מינו דמהני לשביל מהני נמי לרמנה וקשה דמשמע דלא לרין למיגו עד לקמן ועוד דמה לו להזכיר זורת הפתח כלל כיון דקני בלאו כדאמר אביי גופיה ועוד למה שניה הלשון דמעיקרא קאמר אפוסא דשביל וגבי לחי קאמר אפיתחא ועוד דפרין יאמרו לחי מהני לשביל של כרמים היכא דהו מפולג ואין יעשו בין שביל זה לדית ליה גדודי לשביל דלגמא ועוד שרין לפרש שיש שם תל גבוה עשרה כל שכן שאל יעשו לכן גראה לפרש דשביל של כרמים אין בו דירוקין כדמוכח צהדר [לקמן דף ע"ד.] דקאמר א"ר יוחנן אפילו כשביל של כרמים א"ל לא אמר ר' יוחנן אלא כמורכבה דחויא לדירה אכל כשביל של כרמים לא אמר ואפי' הכי מהניא ליה לחי דבני מבוי הוי משתמשין שם ובמבוי הרבים בתים וחצירות היו וליעבד מחילה אגורא דנהרא היינו מעבד הנהר וה"ה זורת הפתח דהו כמחילה והנהר לא היה רחב יותר מעשר ומעבד הנהר היו דירודין גבוהים עשרה [ומלך השביל היה נמוך] והשפא אחי שפיר היה דקאמר שאין עושין מחילה על גבי מחילה כו' כי מלך השביל היה נמוך והוא לא חיישין לשרעון דלעולם יהיה השביל אגורא דנהרא כדמוכח וס' לא רצו לעשות מחילה ולקטום השביל שדרך שם משקן הגמלים: ולעביד לחי אפיתחא דשביל אצד הרחבה כו' (י) מינו דמהני. פירוש השפא ודאי בלא מינו לא מהני: ואמרו לחי מהני בשבילי ש' כרמים דע"כ. שאין בני מבוי משתמשין שם שלא יעלו על דעתם דהכא מהני משום מצוי' א' נמי י"ל יאמרו דלמי מהני כשביל של כרמים דלגמא שהוא מפולג דלא יסקו אדמיתיו דגודין שמעבד הנהר מהני: מלשולי ברחבה גופיה שרי. פירוש הכלים שנתנו תמורה וכן כשביל: מלך

דמו לנטעים. לפי דירה מעולה מו: שאין בעומקו יותר על בית סאתים. כלומר שאין עמוקו של מים נפשו כרוחב יותר על בית סאתים ועמוקו של סתם מים לנטל מקומו מידן קרקע י' טפחים כדאמרין במסכת שבת (דף ק"ג.) ואם היה קרק מים וכו' כמה קרק מים פתוח מ' טפחים: כרי של פירות גבוה עשרה ורוחב כרוחב בית כור לא בטלה מורת דירה משם ומים הרלוין לשמה כפירות דמי. ל"א מיד דהוה אכריא דפירי שמה עמוקה שמלניעין שם פירות שאע"פ שעמוקין שם הרבה נוטלים מהן בשבת: הויא רחבה יותר מבית סאתים הוה ולא הוקפה לדירה: פוס גהרא. שם מקום: חד גיסא פתוח למסא. למניו שנעיר שכלה לרמנה זו: שביל של כרמים. דירוקין היו זו: היכי נעביד. למשרינהו לנטלו כשהרי רחבה זו כרמלית היא ואוקרת כל המניו ואת השביל שיש לו שלש מחילות דהא גורא דנהרא מחילה מעליהא היא שגובהה עשרה אכל הרחבה אוקרתן לפי שפרוין את כל המילוחן לכרמלית והא דאמרין בפ"ק (ד' י"ז.) אם היה מבוי כלה לרמנה היו לרין כלום מוקפת לדירה והיו נה דירוקין קאמר דכמפלוג התם בין עירבו ללא עירבו אכל רחבה כרמלית אסור כדאמרין בההיא שמעתא [שם] נקעה מכאן ונקעה מכאן כו': היכי נעביד. להמיר את כולם שהיו רוצין מעכשיו להשתמש בהם בני העיר ולהיטות מוקפת לדירה ושוב לא

מהיו כרמלית ותהא היא ככולן מותרת ואמרין לעיל (ע"א) הוקף ולנכוף פתח לא מהני וגרר על אצנים היתה רחבה זו מוקפת וקשה לפרוך פירוש יומר מעשר ולגדרה לדירה אדעתא דלשתמש בה בני מבוי ושביל מהשפא וליהי כפתח ולנכוף הוקף מחילה ועבדין כשביל אדעתא דלשתמש בדירה רחבה ושביל חד וניהוי הך ברחבה כאלו עבדין לה ברחבה גופה לדירה דהו פתח ולנכוף הוקף: אין עושין מחילה על גבי מחילה. כיון גדולא גבוהה עשרה כל מה שמוספין עליה הגבהת אותה מחילה ע"מא הוא שהרי אם היה גבוהה כל מחילת הרחבה לדירה לא מהני עד שפרוך בה פירצה האוקרתה ויחזור ויגדור לדירה: ליעביד ליה זורת הפתח אפוסא דשביל של כרמים. דפתוח לרמנה דמונו דמהני לשביל של אפוסא דנהרא והו ליה כמניו מפולג ויאמרו שאין לרין מיקון אלא ברשאו אחד כי האי: דמינו דמהני למסא. לנטלו במבוי כדאמרין בפ"ק קמא (דף י"ז.) קרטיא מכאן ונקעה מכאן עושה זורת הפתח מכאן ולחי או קורה מכאן והכא נמי ליעבדו בראש המבוי הפתוח לרשות הרבים זורת פתח והאי לחי דלגד הרחבה שרי ליה: מלשולי ברחבה גופה שרי. דהא שריין לה כהאי לחי ואפילו היא ורחבה אסורים זה עם זה שניהן משתמשין לעצמן כשמי חצירות ופתח ביניהן וכן ברחבה גופה: דלית

פירוש רש"י
ש"י דף י"ז. כל כלי
בעלי בתים שיעשו
כרמיו. דעד שיקב
מחילת רמון של עליו
ותקבל טומאה [מכאן].
ודע לעבד רמון ע"י
ד"ה ועבד רמון ע"י
(ג) ד"ה ועבד רמון ע"י
לגד הרחבה דמינו
לו השפא יחלו בלא מינו
או מבוי אכל יאמרו לחי
מכאן.

א) שני דגורים הממליים
לעבד ל"ה הידורו ג'
לעבד לחי הידורו [דמי].
ב) מ"י כ"י ג' כיון דלמחצה
דמפילת טיפ' לא הוה י"א ולא
דמינו כשביל אלא אמר רבא
דמו לא שפיר רחבה על
השביל ודירה פתוחה היתה
בטלן וחו ל"ה לחי לחי לחי
מכאן כי דרשנו שפיר דרשנו
מחא מהני גם לשביל כיון
דגם הרחבה הפתוחה כדור
מחא וחו לא הוה השפא רחבה
ובשביל כמחא וחו לחי לחי
למחיה: [מ"י כ"י].

הגהות הב"ח
א) תוב' ד"ה הוה
רמנה וכו' וגם אוקרת את
השביל מל"ה הידורו ע"ס
ד"ה לעבד רמון ע"י און עשין
ודע לעבד רמון ע"י ועבד
ד"ה ועבד רמון ע"י
ב) ד"ה ועבד רמון ע"י
לגד הרחבה דמינו
לו השפא יחלו בלא מינו
או מבוי אכל יאמרו לחי
מכאן.

מבואר רש"י
ש"י דף י"ז. כל כלי
בעלי בתים שיעשו
כרמיו. דעד שיקב
מחילת רמון של עליו
ותקבל טומאה [מכאן].
ודע לעבד רמון ע"י
ד"ה ועבד רמון ע"י
(ג) ד"ה ועבד רמון ע"י
לגד הרחבה דמינו
לו השפא יחלו בלא מינו
או מבוי אכל יאמרו לחי
מכאן.